

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL TEIKTŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PABERŽĖS GLOBOS NAMUOSE VERTINIMO

2015-05-13 Nr. 2015/1-47

Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA APIE 2014 M. BALANDŽIO 16 D. ATLIKTĄ PATIKRINIMĄ IR 2015 M. BALANDŽIO 21 D. PAKARTOTINIO VIZITO METU NUSTATYTAS APLINKYBES

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams vykdant nacionalinę kankinimų prevenciją, patarėjai Kristina Brazevič, Juras Taminskas ir vyriausioji specialistė Deimantė Karužienė atliko jiems Seimo kontrolieriaus, Įstaigos vadovo Augustino Normanto pavestas užduotis ir 2014 m. balandžio 16 d. vertino apgyvendinimo Paberžės globos namuose (toliau vadinama – įstaiga arba Globos namai) sąlygas ir žmogaus teisių užtikrinimą juose. Po šio patikrinimo 2014 m. birželio 16 d. surašytoje ataskaitoje Nr. 2014/1-60(12) „Dėl žmogaus teisių padėties Paberžės globos namuose“¹ buvo užfiksuoti trūkumai, dėl kurių galimai pažeidžiamos žmogaus teisės, ir pateiktos rekomendacijos šiuos trūkumus pašalinti.

2. Pažymėtina, kad Seimo kontrolierių pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo kontrolė yra labai svarbus nacionalinės kankinimų prevencijos aspektas, kuris leidžia nustatyti, ar rekomendacijos buvo įgyvendintos ir kokių konkrečių veiksmų institucija ėmėsi, siekdama jas įvykdyti. Vienas veiksmingiausių būdų patikrinti, kaip rekomendacijos buvo įgyvendintos – pakartotinis lankymasis laisvės apribojimo vietose. Pakartotinių vizitų metu siekiama išsiaiškinti Seimo kontrolierių pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo rezultatus.

3. Vykdydami rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę ir Seimo kontrolieriaus, Įstaigos vadovo A. Normanto pavestas užduotis, Seimo kontrolierių įstaigos patarėjai K. Brazevič, J. Taminskas ir vyriausiosios specialistės D. Karužienė bei Eglė Mekaitė 2015 m. balandžio 21 d. dar kartą lankėsi Globos namuose, siekdami įvertinti, kaip įgyvendinamos Seimo kontrolieriaus 2014 m. birželio 16 d. ataskaitoje Nr. 2014/1-60(12) pateiktos rekomendacijos.

4. Atlikus pirmiau nurodytus veiksmus, nustatytos toliau išdėstytos aplinkybės.

4.1. Dėl darbuotojų dalyvavimo mokymo programose, susijusiose su neįgaliųjų arba senyvo amžiaus žmonių teisėmis

4.1.1. Atlikus patikrinimą 2014 m. balandžio 16 d. buvo nustatyta, kad darbuotojai nedalyvauja mokymuose, susijusiuose su neįgaliųjų ar senyvo amžiaus žmonių teisėmis, todėl įstaigai pateikta rekomendacija pagal galimybes organizuoti mokymus (pasiūlyta daug galimų temų). Globos įstaiga, reaguodama į šią Seimo kontrolieriaus rekomendaciją, nurodė, kad bus organizuoti mokymai.

¹ Prieiga internete: http://www.lrski.lt/images/dokumentai/1014003106_Paberzes_globos%20namai.pdf (žiūrėta 2015-04-28).

4.1.2. Pakartotinio apsilankymo įstaigoje metu buvo nustatyta, kad dalis darbuotojų buvo siųsti į mokymus, kurių temos susijusios su neįgaliųjų arba senyvo amžiaus žmonių teisėmis, be to, Globos namų direktorės pareigas l. e. Inga Kovaliuk nurodė, kad ir ateityje pagal turimas galimybes stengsis darbuotojus siųsti į tokius mokymus.

4.1.3. Vertinant tai, kas išdėstyta pirmiau, darytina išvada, kad Globos namai tinkamai įgyvendino Seimo kontrolieriaus teiktą rekomendaciją.

4.2. Dėl individualių socialinės globos planų (ISGP) sudarymo

4.2.1. 2014 m. balandžio 16 d. patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojai nedalyvauja sudarant, peržiūrint bei tikslinant ISGP, ir rekomenduota užtikrinti, kad šie asmenys dalyvautų rengimo procese.

4.2.2. Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad Seimo kontrolieriaus rekomendacija įgyvendinta tik iš dalies, kadangi kai kurie gyventojai teigė nežinantys apie ISGP, ne visi parengti ISGP buvo gyventojų (arba jų atstovų) pasirašyti. Be to, nustatytas, kad vienam gyventojui apskritai nebuvo sudarytas ISGP. Taip pat nustatytas atvejis, kai nuo ISGP sudarymo praėjus vieniems metams jis dar nebuvo peržiūrėtas.

4.2.3. Pažymėtina, kad vienas pagrindinių socialinės globos teikimo principų yra gyventojų dalyvavimo sprendžiant visus socialinės globos organizavimo bei teikimo klausimus ir bendradarbiavimo su juo principas. ISGP numatoma, kokiomis priemonėmis bus siekiama socialinės globos uždavinių įgyvendinimo, detalizuojamos asmeniui teikiamos arba organizuojamos paslaugos, periodiškai rašomos žymos apie pokyčius (koks rezultatas pasiektas, kokie numatomi tolesni veiksmai ir kt.).

Pagal galimybes turi būti užtikrinamas asmens arba jo globėjo, rūpintojo, kitų šeimos narių ir (arba) artimų giminaičių dalyvavimas sudarant, peržiūrint ir tikslinant ISGP, kuris turi būti peržiūrimas ir tikslinamas ne rečiau kaip vieną kartą per metus; asmuo pagal savo gebėjimus ir galimybes yra įtraukiamas į visų sprendimų, susijusių su jo gyvenimu socialinės globos įstaigoje, priėmimą (Socialinės globos normų aprašo 4 priedo 4.4, 5.1 ir 8.3 papunkčiai).

Dar svarbiau yra tai, kad požiūris į asmenį privalo būti grįstas ne poreikiu, tačiau teisėmis ir lygiomis galimybėmis. Neįgalieji visais atvejais turi teisę būti laikomi teisės subjektais, jie turi teisinį veiksnumą lygiai su kitais asmenimis visose gyvenimo srityse, valstybės imasi priemonių, kad suteiktų neįgaliesiems galimybę pasinaudoti pagalba, kurios jiems gali prireikti įgyvendinant savo teisinį veiksnumą, ir užtikrina, kad priemonėmis, susijusiomis su teisinio veiksnumo įgyvendinimu, būtų paisoma asmens teisių, valios ir pageidavimų (Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos 12 straipsnis).

4.2.4. Taigi, vertinant visa tai, kas išdėstyta pirmiau, galima teigti, kad ISGP turėtų būti sudaromi tik kartu su gyventoju, atsižvelgiant į jo nuomonę, pasiūlymus, pageidavimus ir pan., o rekomendacija laikytina įgyvendinta tik iš dalies.

4.3. Dėl pagalbos iškvietimo sistemos

4.3.1. 2014 m. balandžio 16 d. atlikus patikrinimą buvo nustatyta, kad pagalbos iškvietimo sistema įrengta tik įstaigos antrame aukšte, todėl buvo rekomenduota visoje įstaigoje įrengti pagalbos iškvietimo sistemą ir užtikrinti tinkamą jos veikimą. Teikdama informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimą, įstaiga savo rašte nurodė, kad Seimo kontrolieriaus pateikta rekomendacija įgyvendinta 2014 m. liepos mėnesį.

4.3.2. Pakartotinai apsilankius įstaigoje buvo nustatyta, kad iš tiesų pagalbos iškvietimo sistema yra įrengta individualiai, kiekvienam kambaryje gyvenančiam asmeniui. Papildomai pažymėtina, kad naujai įrengta pagalbos iškvietimo sistema veikia tinkamai, t. y. kaskart, asmeniui paspaudus pagalbos iškvietimo mygtuką, pagalbos prašymo signalas perduodamas į budėtojų

kambaryje įrengtą monitorių, kuriame rodomas kambario, iš kurio siunčiamas signalas, numeris, ir darbuotojai operatyviai reaguoja į signalus.

4.3.3. Įvertinus tai, kas nurodyta pirmiau, konstatuotina, kad Globos namai rekomendaciją įgyvendino tinkamai.

4.4. Dėl gyventojų sanitarinių patalpų aprūpinimo higienos priemonėmis

4.4.1. 2014 m. balandžio 16 d. apsilankius įstaigoje buvo padaryta išvada, kad joje įrengtos sanitarinės patalpos netinkamai aprūpinamos higienos priemonėmis (jose nebuvo tualetinio popieriaus). Pateikta rekomendacija imtis priemonių užtikrinti, kad visos sanitarinės patalpos būtų nuolat aprūpinamos būtinomis higienos priemonėmis. Globos namų administracija savo rašte Seimo kontrolieriui nurodė, kad rekomendaciją įgyvendino.

4.4.2. Pakartotinai apsilankius įstaigoje nustatyta, kad visose sanitarinėse patalpose buvo tualetinio popieriaus, tačiau pastebėta, kad šiose patalpose įrengti elektriniai popierinių rankšluosčių laikikliai neveikė arba buvo tušti.

4.4.3. Taigi darytina išvada, kad Globos namai vis dar neužtikrina tinkamo sanitarinių patalpų aprūpinimo higienos priemonėmis, todėl rekomendacija laikytina įgyvendinta iš dalies.

4.5. Dėl įrašų gyventojų sveikatos istorijose

4.5.1. 2014 m. balandžio 16 d. atlikus patikrinimą buvo nustatyta, kad sutikimas dėl gydytojų paskirto gydymo pareiškiamas žodžiu. Atsižvelgus į tai, buvo pateikta rekomendacija imtis priemonių užtikrinti, kad prie įrašų gyventojų sveikatos istorijose būtų asmenų parašai (sutikimas, atsisakymas ir pan.) dėl jiems skirto gydymo, t. y. kiekvieną kartą, skiriant gydymą ir (arba) procedūras, asmuo savo sutikimą ar atsisakymą patvirtintų parašu.

Informuodama apie pateiktą rekomendacijų įgyvendinimą, įstaigos vadovybė savo rašte nurodė, jog rekomendacija dėl asmenų tinkamo supažindinimo su jiems paskirtu gydymu yra įgyvendinta, t. y. užtikrinta, kad visose gyventojų sveikatos istorijose būtų asmenų parašai dėl jiems skirto gydymo, taip pat patvirtintos gyventojų valios pareiškimo (sutikimo) dėl paskirto gydymo arba procedūrų ir jų atsisakymo lapelių formos.

4.5.2. Pakartotinai apsilankius įstaigoje ir patikrinus pirmiau nurodytas formas ir sveikatos istorijas nustatyta, kad prie įrašų gyventojų sveikatos istorijose nėra asmenų parašais patvirtinto sutikimo ar atsisakymo dėl jiems skirto gydymo.

4.5.3. Pažymėtina, kad pacientui nuo 16 metų sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos tik su jo sutikimu, išskyrus būtiniosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo atvejus, kai pacientas negali savo valios išreikšti pats. Paciento valia turi būti patvirtinta paciento parašu jo medicininiuose dokumentuose (Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 14 straipsnio 1 dalis). Įstatyme ir atitinkamuose įgyvendinamuosiuose teisės aktuose taip pat nustatyti reikalavimai sutikimui dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo. Manytina, kad asmens sutikimas su skiriamu gydymu ar procedūra būtų aiškiau suprantamas, jeigu kiekvienu konkrečiu atveju būtų daromas įrašas su asmens parašu sveikatos istorijoje – taip ir gyventojai, ir įstaiga išvengtų galimų abejonių ir ginčų dėl tinkamo supažindinimo su skiriamu gydymu (procedūra) ir asmens sutikimo fakto.

4.5.4. Pakartotinai apsilankius įstaigoje taip pat nustatyta, kad kai kuriose gyventojų sveikatos istorijose buvo įklijuota forma „Paberžės socialinės globos namų gyventojų valios pareiškimas dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo gydymo“, kuri, manytina, negali būti laikoma tinkama gyventojų sutikimo dėl jam skiriamo gydymo forma. Pažymėtina, kad šioje formoje asmuo pareiškia savo vienkartinį sutikimą su gydymu ir (arba) procedūromis, kurios bus skiriamos ateityje. Be to, formoje taip pat įrašyta, kad asmuo ateityje sutinka arba nesutinka būti supažindintas su informacija, susijusia su jo sveikatos būkle, ligos diagnoze, medicininiais tyrimais, gydymo metodikomis ir gydymo prognoze.

Tokia vienkartinio valios pareiškimo forma kelia daug abejonių dėl savo tinkamumo ir tikslingumo. Visų pirma pakartotina, kad, siekiant užtikrinti, jog asmenys būtų tinkamai informuojami apie jiems skiriamą gydymą, jų sutikimas arba atsisakymas turėtų būti patvirtintas asmens parašu kiekvienu atskiru atveju. Be to, abejotina, ar tokia vienkartinio sutikimo forma atitinka Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo nuostatas, kuriomis reglamentuota paciento teisė į informaciją ir teisė nežinoti. Manytina, kad, kaip ir asmens sutikimas su gydymu ar jo atsisakymas, asmens atsisakymas būti informuotam apie sveikatos būklę, diagnozę, skiriamą gydymą ir t. t. taip pat turėtų būti patvirtintas asmens parašu kiekvienu konkrečiu atveju – taip būtų užkirstas kelias bet kokiam piktnaudžiavimui ar abejonėms dėl asmens valios pareiškimo.

4.5.5. Vertinant tai, kas nurodyta pirmiau, darytina išvada, kad Globos namai netinkamai įgyvendino šią Seimo kontrolieriaus rekomendaciją.

4.6. Dėl gyventojų informavimo jiems susirgus onkologinėmis ligomis

4.6.1. Atliekant patikrinimą 2014 m. balandžio 16 d. įstaigos darbuotojai nurodė, kad tais atvejais, kai senyvo amžiaus gyventojai serga sunkiomis onkologinėmis ligomis, jie dažniausiai nesupažindina asmenų su jiems nustatyta ligos diagnoze. Atsižvelgus į tai buvo rekomenduota informuoti gyventojus apie jiems nustatytas ligų diagnozes vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, o ne Globos namų administracijos vienašališku sprendimu.

Atsakydama dėl pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo įstaiga savo rašte nurodė, kad sprendimą informuoti apie asmenis nustatytų ligų diagnozes priima gydantis gydytojas ir tai pažymi sveikatos istorijose, o gyventojai informuojami jiems suprantama forma, išskyrus teisės aktuose numatytus atvejus.

4.6.2. Pakartotinai apsilankius įstaigoje naujų žmogaus teisių pažeidimų šiuo aspektu nenustatyta, todėl rekomendacija laikytina įgyvendinta.

4.7. Dėl valstybės kompensuojamų prevencinių sveikatos tikrinimo programų

4.7.1. Atliekant patikrinimą 2014 m. balandžio 16 d. įstaigos darbuotojai nurodė, kad gydytojai ne visada pasiūlo gyventojams pasinaudoti valstybės kompensuojamomis prevencinėmis sveikatos tikrinimo programomis. Atsižvelgus į tai, buvo rekomenduota užtikrinti, kad gyventojams nuolat būtų siūloma pasinaudoti valstybės finansuojamomis prevencinėmis sveikatos tikrinimo programomis.

Informuodama apie pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą įstaiga savo rašte nurodė, kad gyventojai visada naudojasi valstybės kompensuojamomis prevencinėmis sveikatos tikrinimo programomis (gimdos kaklelio vėžio, krūties vėžio, priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos, širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos, storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programomis).

4.7.2. Pakartotinai apsilankius įstaigoje nustatyta, kad gyventojams, kurie atitinka programose nustatytus kriterijus, siūloma atlikti prevencinius sveikatos būklės patikrinimus pagal pirmiau nurodytas programas.

4.7.3. Vertinant tai, kas išdėstyta pirmiau, galima konstatuoti, kad rekomendacija yra įgyvendinta.

4.8. Dėl fizinio suvaržymo priemonių taikymo gyventojams

4.8.1. Atlikus patikrinimą 2014 m. balandžio 16 d. nustatyta, kad yra buvę atvejų, kai vienai gyventojai sutramdyti buvo taikyti medicininiai diržai, sprendimus taikyti šią priemonę priėmė įstaigos administracija ir šie atvejai nebuvo niekur registruoti. Įstaigos direktorei buvo rekomenduota užtikrinti, kad, taikant gyventojams fizinio suvaržymo priemones (medicininius

diržus), jos būtų taikomos tik gydytojo (arba kito sveikatos priežiūros specialisto ir nedelsiant informavus gydytoją) sprendimu, taip pat jų taikymas būtų registruojamas atskirame žurnale.

Įstaigos rašte dėl pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo buvo nurodyta, kad medicininiai diržai šiuo metu nėra taikomi, esant tokiai būtinybei, sprendimą priimtų tik gydytojas, taip pat užtikrinta, kad šių priemonių taikymas būtų registruojamas atskirame registre.

4.8.2. Pakartotinio patikrinimo metu įstaigos darbuotojai ir gyventojai patvirtino, kad medicininiai diržai netaikomi, tačiau darbuotojų paklausus, kur tokie atvejai būtų registruojami, gautas atsakymas, jog gydytojas apie priemonės taikymą pažymėtų asmens sveikatos istorijoje, nors rekomenduota, kad šių priemonių taikymas būtų registruojamas atskirame registre.

4.8.3. Pažymėtina, kad vykdant prevenciją fizinio suvaržymo priemonių taikymo klausimas yra ypač svarbus, atsižvelgiant į galimą piktnaudžiavimą ir netinkamą elgesį. Užkirsti kelią netinkamam elgesiui su gyventojais galima tik tuomet, kai suvaržymo priemonės naudojamos tinkamai, skaidriai ir tik išimtiniais atvejais. Jų taikymo atvejai turėtų būti registruojami ne tik asmens sveikatos istorijoje, bet ir specialiai šiam tikslui pildomame žurnale, kuriame turėtų būti nurodomas suvaržymo priemonės taikymo pradžios ir pabaigos laikas, konkretaus atvejo aplinkybės, priemonės taikymo priežastys, priemonę skyręs arba davęs leidimą gydytojas ir asmeniui arba darbuotojams padaryti sužalojimai. Taip būtų lengviau valdyti tokius atvejus ir kontroliuoti jų mastą (Aštuntosios bendros ataskaitos [CPT/Inf(98) 12] 50 punktas).

4.8.4. Taigi, konstatuotina, kad Seimo kontrolieriaus rekomendacija įgyvendinta tik iš dalies.

4.9. Dėl gyventojų savarankiškumo skatinimo

4.9.1. Atlikus patikrinimą 2014 m. balandžio 16 d. įstaigos direktorei rekomenduota skatinti gyventojus mokytis alternatyvių bendravimo įgūdžių: Brailio rašto, gestų kalbos ir kitų.

Pažymėtina, kad įstaigoje yra nemažai gyventojų, kurie dėl sveikatos būklės neturi arba yra praradę kalbos ar kitus bendravimo įgūdžius. Darbuotojai, turėdami ilgametę darbo su tokiais asmenimis patirtį, juos supranta iš skleidžiamų garsų arba kūno judesių, tačiau gyventojai neskatinami mokytis pirmiau išvardintų alternatyvių bendravimo įgūdžių.

4.9.2. Per pakartotinį patikrinimą įstaigos direktorė paaiškino, kad visi šie asmenys nesiorientuoja aplinkoje, todėl neįmanoma jų skatinti mokytis alternatyvių bendravimo įgūdžių, tačiau patikino, kad, atsiradus poreikiui mokytis gyventojus alternatyvių bendravimo įgūdžių, būtų imtasi priemonių tai užtikrinti.

4.9.3. Vertinant tai, kas išdėstyta pirmiau, laikytina, kad Globos namai Seimo kontrolieriaus rekomendaciją įgyvendino.

4.10. Dėl galimybės naudotis kompiuteriu sudarymo

4.10.1. Po apsilankymo įstaigoje 2014 m. balandžio 16 d. buvo padaryta išvada, kad gyventojams nesudarytos galimybės nuolat naudotis bendru joje esančiu kompiuteriu (vizito metu prie įstaigoje esančio kompiuterio nebuvo klaviatūros, todėl globojamieji negalėjo juo naudotis), ir pateikta rekomendacija imtis priemonių užtikrinti, kad gyventojai galėtų nuolat naudotis kompiuteriu.

4.10.2. Pakartotinai apsilankius įstaigoje, bendro naudojimo patalpoje esantis kompiuteris buvo įjungtas ir veikė, taip pat patikrinus įsitikinta, kad veikė interneto ryšys, prie kompiuterio buvo prijungta ir klaviatūra, ir pelė, todėl konstatuotina, kad ši rekomendacija įgyvendinta.

4.11. Dėl galimybės gyventojams nekliudomai bendrauti be pašalinių

4.11.1. Kadangi 2014 m. balandžio 16 d. apsilankymo įstaigoje metu joje nebuvo įrengtos atskiros patalpos, kurioje gyventojai galėtų nekliudomai be pašalinių asmenų bendrauti dviese arba su giminaičiais ir kitais lankytojais, buvo rekomenduota užtikrinti tokią galimybę. Teikdama informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimą įstaiga nurodė, kad, atsiradus poreikiui, gyventojams būtų užtikrinama galimybė nekliudomai bendrauti dviese, kadangi įstaigoje yra įrengtas rakinamas poilsio kambarys.

4.11.2. Pakartotinai apsilankius įstaigoje nustatyta, kad įstaigos antrame aukšte yra įrengta patalpa, kurioje asmenys gali bendrauti dviese nekliudomai. Šioje patalpoje yra stalas, kėdė, lova, drabužių spinta ir kriauklė. Įstaigos darbuotojai nurodė, kad kol kas gyventojai nepareiškė noro pasinaudoti šiuo kambariu, todėl dažniausiai jis naudojamas įstaigos darbuotojų poreikiams.

4.11.3. Vertinant tai, kas nurodyta pirmiau, darytina išvada, kad rekomendacija įgyvendinta.

II. NUSTATYTI PAPILDOMI TRŪKUMAI

5. Vykdamas Seimo kontrolieriaus rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę buvo pastebėti papildomi *gyventojų privatumo užtikrinimo* trūkumai, dėl kurių galimai pažeidžiamos žmogaus teisės.

5.1. Pakartotinai apsilankius įstaigoje pastebėta, kad gyventojams skirtose sanitarinėse patalpose iš vidaus neįmanoma užsirakinti (įrengtos spynos, bet nėra raktų). Manytina, kad, siekiant užtikrinti asmenų privatumą ir orumą, derėtų apsvarstyti galimybę sudaryti jiems galimybes užsirakinti sanitarinėse patalpose arba kitaip spręsti šį klausimą (pvz., ant išorės rankenos kabinti lenteles „užimta“ ar pan.). Nusprendus įrengti spynas, atsižvelgiant į gerąją kitų socialinės globos namų patirtį ir siekiant užtikrinti gyventojų saugumą, rekomenduotina įrengti tokias spynas, kurias prireikus būtų galima lengvai atrakinti iš išorės.

5.2. Pakartotinio patikrinimo metu vienas gyventojas taip pat skundėsi, kad yra priverstas vykdyti pagalbos iškvietimo mygtuko „funkciją“, ieškoti darbuotojų ir perduoti gulinčio ir negalinčio savimi pasirūpinti kambario kaimyno įvairius nusiskundimus ar prašymus, kuriuos jis išsako šaukdamas. Be to, šis gyventojas nurodė, kad „naktimis kaimynas baisiausiai knarkia“ (citos kalba netaisyta).

Siekiant sudaryti tinkamas kasdienio gyvenimo globos įstaigoje sąlygas, svarbu užtikrinti kiekvienam žmogui teisę išsakyti pageidavimus dėl gyvenamojo kambario kaimyno pasirinkimo. Taip pat negalima užkrauti gyventojams kitų asmenų apsaugos ir priežiūros naštos. Šiuo tikslu svarbu užtikrinti, kad būtų sukurta tinkama negalinčiųjų savimi pasirūpinti nuolatinės priežiūros sistema ir darbuotojams būtų priskirtos atitinkamos funkcijos bei užduotys.

III. IŠVADOS

6. Apibendrinant pirmiau šioje ataskaitoje nurodytas aplinkybes, susijusias su žmogaus teisių padėtimi Paberžės globos namuose, ir atsižvelgiant į 2014 m. birželio 16 d. ataskaitoje Nr. 2014/1-60(12) pateiktas rekomendacijas, nustatyta:

6.1. Įgyvendintos rekomendacijos:

6.1.1. dėl darbuotojų dalyvavimo mokymo programose, susijusiose su neįgaliųjų arba senyvo amžiaus žmonių teisėmis (žr. 4.1 punktą);

6.1.2. dėl pagalbos iškvietimo sistemos (žr. 4.3 punktą);

6.1.3. dėl gyventojų informavimo jiems susirgus onkologinėmis ligomis (žr. 4.6 punktą);

6.1.4. dėl gyventojų savarankiškumo skatinimo (žr. 4.9 punktą);

6.1.5. dėl galimybės naudotis kompiuteriu sudarymo (žr. 4.10 punktą);

6.1.6. dėl galimybės gyventojams nekliudomai pabūti privačiai (žr. 4.11 punktą);
6.1.7. dėl naudojimosi valstybės kompensuojamomis prevencinėmis sveikatos tikrinimo programomis (žr. 4.7 punktą).

6.2. Iš dalies įgyvendintos rekomendacijos:

6.2.1. dėl gyventojų sanitarinių patalpų aprūpinimo higienos priemonėmis (žr. 4.4 punktą);
6.2.2. dėl fizinio suvaržymo priemonių taikymo gyventojams (žr. 4.8 punktą);

6.3. Neįgyvendintos rekomendacijos:

6.3.1. dėl ISGP (žr. 4.2.punktą);
6.3.2. dėl įrašų gyventojų sveikatos istorijose (žr. 4.5 punktą);

IV. REKOMENDACIJOS

7. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į atlikus pakartotinį patikrinimą nustatytas aplinkybes, ir vadovaudamasis LR SKĮ 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punkto ir 6 dalies nuostatomis, Paberžės globos namų direktorės pareigas l. e. Ingai Kovaliuk rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

7.1. šios ataskaitos III dalies 6.2 ir 6.3 punktuose išdėstytose išvadose nurodytos iš dalies įgyvendintos arba neįgyvendintos rekomendacijos būtų tinkamai įvykdytos;

7.2. esant būtinumui, gyventojai, praradę kalbos ar kitus bendravimo įgūdžius, būtų mokomi alternatyvių bendravimo būdų;

7.3. atsižvelgiant į šios ataskaitos II dalies 5.1 ir 5.2 punktus, būtų tinkamai užtikrinamas globojamųjų privatumas ir orumas, sudaryta tinkama kasdienio gyvenimo globos įstaigoje aplinka – būtų apsvarstyta galimybė gyventojams užsirakinti sanitarinėse patalpose (arba kitaip spręsti šį klausimą), taip pat būtų sukurta negalinčių savimi pasirūpinti asmenų nuolatinės priežiūros sistema ir atitinkamos funkcijos bei užduotys būtų priskirtos darbuotojams, o ne gyventojams.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus (pateikiant rekomendacijos įgyvendinimo priemonių planą) informuoti iki 2015-06-19.

Seimo kontrolierius, Įstaigos vadovas

Augustinas Normantas